

Czwartek, 20 października 2022 r.

P9_TA(2022)0375

Sytuacja w Burkina Faso po zamachu stanu

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 października 2022 r. w sprawie sytuacji w Burkinie Faso po zamachu stanu (2022/2865(RSP))

(2023/C 149/07)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje, w szczególności rezolucję z 19 grudnia 2019 r. w sprawie łamania praw człowieka, w tym wolności religijnych, w Burkinie Faso ⁽¹⁾, rezolucję z 16 września 2020 r. w sprawie współpracy UE–Afryka w zakresie bezpieczeństwa w regionie Sahelu, Afryce Zachodniej i Rogu Afryki ⁽²⁾ oraz rezolucję z 17 lutego 2022 r. w sprawie kryzysu politycznego w Burkinie Faso ⁽³⁾,
- uwzględniając oświadczenie Jutty Urpilainen, komisarz odpowiedzialnej za partnerstwa międzynarodowe, wydane w imieniu wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa 4 października 2022 r. w Parlamencie Europejskim w Strasburgu, a także debatę, która się następnie wywiązała;
- uwzględniając oświadczenia wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 1 i 5 października 2022 r. w sprawie zamachu stanu w Burkinie Faso i sytuacji w tym kraju,
- uwzględniając oświadczenia Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS) z 30 września, 1 października i 2 października 2022 r. w sprawie sytuacji w Burkinie Faso a także misję ECOWAS do Burkiny Faso z 4 października 2022 r.,
- uwzględniając oświadczenie przewodniczącego Komisji Unii Afrykańskiej z 30 września 2022 r., w którym potępił on drugie siłowe przejęcie władzy w Burkinie Faso,
- uwzględniając oświadczenie rzecznika sekretarza generalnego ONZ z 1 października 2022 r. w sprawie sytuacji w Burkinie Faso,
- uwzględniając oświadczenie Rady Bezpieczeństwa ONZ z 7 października 2022 r. w sprawie sytuacji w Burkinie Faso,
- uwzględniając protokół ECOWAS w sprawie demokracji i dobrych rządów,
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 9 marca 2020 r. pt. „W kierunku kompleksowej strategii współpracy z Afryką” (JOIN(2020)0004),
- uwzględniając rezolucję Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) i UE z 11 marca 2021 r. w sprawie demokracji i poszanowania konstytucji w państwach UE i AKP,
- uwzględniając cele zrównoważonego rozwoju ONZ, w szczególności cel 16 dotyczący promowania pokojowych i inkluzywnych społeczeństw sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka, Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych oraz Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych,
- uwzględniając Afrykańską kartę praw człowieka i ludów,
- uwzględniając konstytucję Burkiny Faso,

⁽¹⁾ Dz.U. C 255 z 29.6.2021, s. 45.

⁽²⁾ Dz.U. C 385 z 22.9.2021, s. 24.

⁽³⁾ Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 290.

Czwartek, 20 października 2022 r.

- uwzględniając Umowę o partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi z drugiej strony, podpisaną w Kotonu 23 czerwca 2000 r. ⁽⁴⁾ (umowa z Kotonu),
 - uwzględniając Afrykańską kartę na rzecz demokracji, wyborów i dobrych rządów,
 - uwzględniając konwencję Unii Afrykańskiej w sprawie ochrony osób wewnętrznie przesiedlonych w Afryce i udzielania im pomocy,
 - uwzględniając Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r.,
 - uwzględniając Konwencję ONZ dotyczącą statusu uchodźców z 1951 r. oraz protokół do niej,
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że 30 września 2022 r. członkowie sił zbrojnych Burkiny Faso pod przywództwem kapitana Ibrahima Traoré dokonali zamachu stanu i obalili dotychczasowego prezydenta, podpułkownika Paula-Henriego Sandaogo Damibę; mając na uwadze, że były prezydent Damiba przejął władzę w wyniku zamachu stanu z 24 stycznia 2022 r., podczas którego obalono Rocha Kaborégo, wybranego na prezydenta w demokratycznych wyborach w listopadzie 2020 r.; mając na uwadze, że obecny prezydent Ibrahim Traoré, podobnie jak poprzedni prezydent Damiba, uzasadnił zamach stanu niezdolnością władz do poradzenia sobie z pogorszącą się sytuacją w zakresie bezpieczeństwa;
- B. mając na uwadze, że po zamachu stanu w styczniu 2022 r. ECOWAS zorganizowała mediacje, podczas których wojsko zgodziło się, aby po okresie przejściowym, który ma potrwać do lipca 2024 r., zostały zorganizowane demokratyczne wybory; mając na uwadze, że UE zdecydowanie wspierała ECOWAS w jej działaniach mediacyjnych i podjęła znaczne starania, aby zacieśnić współpracę z tą organizacją, w tym w dziedzinie obrony i bezpieczeństwa; mając na uwadze, że ECOWAS potępiła zamach stanu w Burkinie Faso z września 2022 r. i uważa go za niewłaściwy w świetle postępów, które poczyniono na drodze do zapewnienia uporządkowanego powrotu do porządku konstytucyjnego do 1 lipca 2024 r.; mając na uwadze, że wrześniowy zamach stanu potępiły również Unia Afrykańska, UE i ONZ;
- C. mając na uwadze, że zgodnie z kampanią dezinformacyjną były prezydent Damiba uzyskał schronienie ze strony Francji, czemu natychmiast i zdecydowanie zaprzeczyły władze francuskie, a także sam były prezydent Damiba i obecny prezydent Ibrahim Traoré; mając na uwadze, że w następstwie zamachu stanu wybuchły demonstracje przeciwności współpracy z Rosją; mając na uwadze, że zdewastowano ambasadę i konsulat Francji w Wagadugu, a także biura Instytutu Francuskiego w Wagadugu i Bobo-Dioulasso; mając na uwadze, że w kraju doszło do kilku innych ataków na instytucje i symbole europejskie;
- D. mając na uwadze, że 2 października 2022 r. po mediacjach z tradycyjnymi przywódcami były prezydent Damiba zrzekł się stanowiska prezydenta; mając na uwadze, że uzależnił on swoją rezygnację od spełnienia siedmiu warunków, w tym od utrzymania porozumienia z ECOWAS przez 24-miesięczny okres przejściowy; mając na uwadze, że obecny prezydent Ibrahim Traoré przystał na wszystkie te warunki;
- E. mając na uwadze, że 4 października 2022 r. ECOWAS wysłała misję informacyjną w celu zebrania informacji na temat wrześniowego zamachu stanu, a także przeprowadziła rozmowy z nowymi władzami; mając na uwadze, że po spotkaniu z delegacją ECOWAS prezydent Traoré wyraził zamiar przestrzegania harmonogramu przemian uzgodnionego między jego poprzednikiem a ECOWAS; mając na uwadze, że prezydent Traoré zobowiązał się również do przestrzegania międzynarodowych zobowiązań Burkiny Faso, w szczególności w zakresie ochrony praw człowieka;
- F. mając na uwadze, że 15 października 2022 r. Konferencja Narodowa jednogłośnie mianowała kapitana Ibrahima Traoré prezydentem i przyjęła kartę okresu przejściowego;
- G. mając na uwadze, że konstytucja – początkowo zawieszona po zamachu 30 września 2022 r. – została przywrócona aktem podstawowym przyjętym przez Patriotyczny Ruch na rzecz Ochrony i Odbudowy (MPSR) 5 października 2022 r., w którym zagwarantowano przestrzeganie przez Burkinę Faso umów międzynarodowych, których kraj ten jest stroną, a także zagwarantowano ciągłość państwa do czasu przyjęcia karty okresu przejściowego;

⁽⁴⁾ Dz.U. L 317 z 15.12.2000, s. 3.

Czwartek, 20 października 2022 r.

- H. mając na uwadze, że 7 października 2022 r. prezydent Traoré spotkał się ze wszystkimi korpusami dyplomatycznymi w Wagadugu, aby potwierdzić, że jest gotowy do współpracy ze wszystkimi partnerami Burkiny Faso; mając na uwadze, że prezydent Traoré oświadczył, że Burkina Faso uważa UE za „jednego z wielu” partnerów;
- I. mając na uwadze, że Jewgienij Prigożyn, szef grupy Wagnera, rosyjskiej prywatnej firmy wojskowej, z zadowoleniem przyjął wrześniowy zamach stanu; mając na uwadze, że grupa Wagnera wciąż rozszerza swoją działalność w regionie Sahelu i w Afryce Zachodniej, oraz że wiadomo, iż popełniła ona w tym regionie liczne zbrodnie wojenne;
- J. mając na uwadze, że od 2015 r. w Burkinie Faso dochodzi do eskalacji przemocy przypisywanej bojownikom należącym do takich ugrupowań jak Nusrat al-Islam, powiązany z Al-Kaidą, oraz Islamskie Państwo na Wielkiej Saharze (ISGS), w wyniku której zginęły tysiące ludzi; mając na uwadze, że 26 września 2022 r. 37 osób zginęło w wyniku ataku na konwój z zaopatrzeniem w pobliżu Gaskindé; mając na uwadze, że grupa powiązana z Al-Kaidą przyznała się do tego ataku, uważanego za jedną z przyczyn niedawnego zamachu stanu i w wyniku którego według związków zawodowych zginęło 70 kierowców samochodów ciężarowych; mając na uwadze, że około 40 % terytorium Burkiny Faso jest obecnie narażone na przemoc ze strony uzbrojonych grup rebeliantów oraz że blokady przeprowadzane przez takie grupy sprawiają, że brakuje żywności, wody, elektryczności i podstawowej opieki zdrowotnej; mając na uwadze, że część ludności i niektórzy przywódcy polityczni kwestionują operację Barchan w regionie Sahelu;
- K. mając na uwadze, że w wyniku pogarszającej się sytuacji w zakresie bezpieczeństwa w kraju przymusowemu przesiedleniu uległo 1,9 mln osób, z czego ponad połowa to dzieci; mając na uwadze, że wśród osób wewnętrznie przesiedlonych na szczególne niebezpieczeństwo narażone są kobiety i młodzież, którym grozi wykorzystywanie seksualne i wyzysk, przemoc ze względu na płeć, przymusowy nabór i handel ludźmi; mając na uwadze, że obecność osób wewnętrznie przesiedlonych i uchodźców może prowadzić do konfliktów z lokalną ludnością o ograniczone zasoby naturalne, jeżeli nie zostaną podjęte odpowiednie środki w celu zapewnienia mieszkań, zatrudnienia i żywności;
- L. mając na uwadze, że burkiński personel szkolił się w ramach unijnej misji szkoleniowej w Mali i unijnej misji dotyczącej budowania zdolności w Sahelu, ale po wrześniowym zamachu stanu szkolenie to zawieszono i nie osiągnięto jego głównego celu;
- M. mając na uwadze, że według stanu na październik 2022 r. 4,9 mln osób w Burkinie Faso potrzebuje pomocy humanitarnej, w tym 3,4 mln osób boryka się z poważnym brakiem bezpieczeństwa żywnościowego;
- N. mając na uwadze, że poprzednie rządy spotykały się z rosnącym niezadowoleniem i krytyką, których powodem była niezdolność do skutecznego rozwiązania ogromnych problemów związanych z bezpieczeństwem oraz problemów społecznych i gospodarczych w Burkinie Faso, spowodowanych szerzącymi się brutalnymi atakami ugrupowań terrorystycznych;
- O. mając na uwadze, że na lata 2014–2020 na rzecz Burkiny Faso przeznaczono ponad 1 mld EUR z instrumentów finansowych Unii Europejskiej; mając na uwadze, że w latach 2021–2024 wsparcie UE w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej ma wynieść 384 mln EUR;
- P. mając na uwadze, że wydarzenia w regionie Sahelu mają znaczenie i konsekwencje zarówno dla reszty Afryki, jak i dla Europy; mając na uwadze, że Burkina Faso odgrywa kluczową rolę w regionie, ponieważ jest strategicznie zlokalizowana i stanowi pomost między Sahelem a państwami nadbrzeżnymi Afryki Zachodniej;
1. potępia wojskowy zamach stanu przeprowadzony w Burkinie Faso 30 września 2022 r.; ubolewa, że działanie to podważa niedawne postępy na drodze do uporządkowanego przywrócenia porządku konstytucyjnego;
 2. wzywa przyszły rząd do wywiązania się z międzynarodowych zobowiązań tego kraju, w tym zobowiązań dotyczących propagowania i ochrony praw człowieka; wzywa przyszły rząd do umożliwienia ludziom, w tym wszystkim grupom mniejszościowym, korzystania z przysługujących im praw obywatelskich i politycznych, w tym prawa do wolności zgromadzeń, zrzeszania się i wypowiedzi; jest głęboko zaniepokojony, że wciąż pojawiają się doniesienia o naruszeniach praw człowieka;

Czwartek, 20 października 2022 r.

3. domaga się pilnego przywrócenia porządku konstytucyjnego, w tym natychmiastowego powrotu do cywilnej formy rządów; wzywa przyszły rząd do wypełnienia zobowiązania do przestrzegania uzgodnionego harmonogramu szybkiego przywrócenia porządku konstytucyjnego oraz przeprowadzenia pluralistycznych i przejrzystych wyborów do 1 lipca 2024 r.; wyraża pełne poparcie dla ECOWAS i Unii Afrykańskiej w związku z podjętymi przez nie działaniami mediacyjnymi i oświadcza, że jest gotowy wspierać te działania tam, gdzie tylko jest to możliwe; wzywa społeczność międzynarodową, w tym UE, aby wsparła te wysiłki i zaoferowała pomoc w bezpiecznej transformacji; wyraża poparcie dla obserwatorów wyborów w Burkinie Faso i dla unijnej misji obserwacji wyborów;
4. wzywa przyszły rząd do prowadzenia prawdziwego, uczciwego, przejrzystego i pluralistycznego dialogu narodowego przy aktywnym i skutecznym udziale wszystkich grup społeczeństwa obywatelskiego, aby w ramach takiego dialogu nakreślić jasną wizję przyszłości demokracji burkińskiej oraz wspierać bardziej integracyjne i spójne społeczeństwo; wzywa do większego włączenia i aktywnego udziału kobiet w demokratycznych procesach decyzyjnych oraz w działaniach na rzecz budowania pokoju i pojednania;
5. wzywa przyszły rząd do przemyślenia działań w zakresie bezpieczeństwa, w pełnej współpracy ze społecznością międzynarodową i w sposób zapewniający poszanowanie praworządności, ochronę praw człowieka i odbudowę zaufania publicznego; podkreśla w związku z tym, że trwające konsultacje krajowe stanowią okazję do wdrożenia istotnych reform w sektorze bezpieczeństwa;
6. składa kondolencje i wyrazy współczucia mieszkańcom Burkinie Faso, którzy doświadczyli zbyt wielu brutalnych ataków, często ze strony ugrupowań dżihadystycznych; podkreśla, że UE stoi po stronie Burkinie Faso i jej obywateli oraz jest gotowa zwiększyć swoje zaangażowanie; podkreśla, że władze Burkinie Faso muszą stworzyć warunki umożliwiające takie pogłębione partnerstwo;
7. potępia ataki na ambasadę i konsulat Francji, Instytut Francuski oraz inne instytucje europejskie i symbole w całej Burkinie Faso podczas zamachu stanu i po nim; wzywa przyszły rząd do przestrzegania międzynarodowych zobowiązań prawnych tego kraju do ochrony personelu dyplomatycznego i placówek dyplomatycznych oraz do zapewnienia bezpieczeństwa obcokrajowcom mieszkającym w tym kraju; wyraża zaniepokojenie nasileniem rosyjskich kampanii dezinformacyjnych przeciwko misjom i operacjom UE w Afryce;
8. wzywa wszystkie zainteresowane strony do poszanowania wolności prasy i mediów oraz do umożliwienia dziennikarzom i organizacjom medialnym swobodnego i bezpiecznego wykonywania pracy, w tym dokumentowania sytuacji osób wewnętrznie przesiedlonych i operacji sił bezpieczeństwa;
9. wzywa władze, aby zapewniły ochronę obrońcom praw człowieka i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego podczas wykonywania ich zadań; wzywa UE i jej państwa członkowskie do zwiększenia ochrony i wsparcia obrońców praw człowieka w Burkinie Faso; potępia stosowanie przemocy seksualnej i wszelkie formy zastraszania w sytuacjach konfliktu;
10. wzywa przyszły rząd do przeprowadzenia szybkich, gruntownych i bezstronnych dochodzeń w sprawie wszystkich przypadków śmiertelnych i obrażeń związanych z zamachem stanu, w tym takich, do których doszło podczas grabieży i demonstracji, oraz do zapewnienia niezależnego i bezstronnego wymiaru sprawiedliwości oraz sprawiedliwości dla ofiar i osób, które przeżyły zamach stanu;
11. jest głęboko zaniepokojony działalnością grupy Wagnera w regionie; zdecydowanie zaleca przyszłemu rządowi, by nie dążył do żadnej formy współpracy z grupą Wagnera; jest głęboko przekonany, że zaangażowanie prywatnych firm ochroniarskich oskarżonych o rażące naruszenia praw człowieka byłoby sprzeczne z celem, jakim jest zapewnienie pokoju, bezpieczeństwa i stabilności w Burkinie Faso; zwraca uwagę na bardzo negatywne wyniki rosyjskiego zaangażowania w Mali, gdzie w wyniku bezkarności i nieudanej taktyki wojskowej ludność cierpi obecnie z powodu zwiększonych zagrożeń terrorystycznych, a także łamania praw człowieka przez najemników; wzywa UE oraz kraje afrykańskie, aby zagwarantowały wszczęcie postępowań sądowych, w tym sankcje karne, za naruszenia praw człowieka wynikające z działalności prywatnych firm wojskowych i ochroniarskich;
12. wzywa UE i jej państwa członkowskie, aby zwiększyły wsparcie finansowe i pomoc humanitarną w celu zaspokojenia pilnych potrzeb ludności Burkinie Faso, w szczególności potrzeb przesiedleńców i uchodźców w krajach ościennych; wzywa przyszły rząd, by ułatwiał pracę organizacjom humanitarnym w Burkinie Faso i wspierał taką działalność, zapewniając im niezakłóconą możliwość dostarczenia pomocy humanitarnej potrzebującym; wyraża zaniepokojenie wpływem, który zagrożenia dla bezpieczeństwa wywierają na skuteczność pomocy humanitarnej i współpracy na rzecz rozwoju;

Czwartek, 20 października 2022 r.

13. zwraca się do UE i jej państw członkowskich, aby przy ustalaniu polityki dotyczącej Sahelu brały pod uwagę, że aby zapewnić lepszą przyszłość społecznościom Sahelu, najbardziej potrzebne jest wsparcie dobrych rządów, społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju i inwestycji, a także by przeprowadziły ocenę wpływu działalności Grupy Pięciu na rzecz Sahelu; wzywa UE i jej państwa członkowskie do współpracy z ECOWAS, władzami tymczasowymi i wszystkimi zainteresowanymi stronami w Burkinie Faso, aby wzmocnić współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa oraz wysiłki na rzecz rozwoju, edukacji i dostosowania do zmiany klimatu, co przyczyni się do zwalczania ubóstwa i zapobiegania dalszej radykalizacji;
 14. wzywa społeczność międzynarodową, w tym UE, do pilnej oceny, w porozumieniu z partnerami i właściwymi instytucjami międzynarodowymi, wszystkich dostępnych środków, przy pomocy których da się zapobiec wszelkim zaległościom w spłacie zadłużenia przez Burkinę Faso;
 15. zauważa spadek poparcia dla działań UE w zakresie budowania pokoju i współpracy na rzecz rozwoju w regionie; wzywa Komisję do większego zaangażowania we wspieranie praw człowieka oraz współpracę humanitarną i rozwojową, a także do zwiększenia widoczności tych działań;
 16. wzywa państwa członkowskie do wywiązywania się ze swoich zobowiązań międzynarodowych dotyczących wdrożenia systemu dokładnej kontroli i śledzenia eksportu broni, aby uniknąć jej niewłaściwego wykorzystywania i nie przyczynić się do podsycania naruszeń praw człowieka;
 17. wzywa UE do propagowania prawa Burkiny Faso do suwerenności żywnościowej jako sposobu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i ograniczenia ubóstwa, z naciskiem na rolnictwo kobiece i rodzinne, aby zagwarantować dostępność i przystępność cenową żywności;
 18. jest zaniepokojony faktem, że pogłębiająca się niestabilność polityczna i w zakresie bezpieczeństwa oraz dramatyczna sytuacja społeczno-gospodarcza i humanitarna w Burkinie Faso umożliwiły grupom terrorystycznym sianie spustoszenia, co ma poważne konsekwencje międzynarodowe; podkreśla, że terroryzm i niestabilność w całym regionie Sahelu stanowią wyzwanie oraz uniemożliwiają demokratyczną konsolidację i podważają praworządność; przypomina, że opanowanie dynamiki strukturalnej leżącej u podstaw obecnych wyzwań ma zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia powszechnej legitymacji demokratycznie wybieranych rządów; wzywa społeczność międzynarodową, w tym UE, do zacieśnienia współpracy i udzielenia wsparcia w stawianiu czoła wszystkim tym wyzwaniom;
 19. uznaje rolę burkińskich tradycyjnych przywódców i przywódców religijnych, którzy odegrali kluczową rolę w procesie mediacji i aktywnie sprzeciwiali się przemocy i nienawiści podczas różnych kryzysów w tym kraju, a także wyraża wielkie uznanie pod ich adresem; wzywa przywódców Burkiny Faso do zwiększenia ochrony mniejszości, w tym mniejszości religijnych;
 20. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, władzom Burkiny Faso, sekretariatowi Grupy Pięciu na rzecz Sahelu, współprzewodniczącym Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego AKP–UE i Parlamentu Panafrykańskiego, Wspólnocie Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej, sekretarzowi generalnemu ONZ, Zgromadzeniu Ogólnemu ONZ oraz Unii Afrykańskiej i jej instytucjom.
-